

Засоби та інструменти автоматизованого перекладу

Франчук Н.П.

*Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова,
Інститут інформатики, netyfr@ukr.net*

Considered are the computer-aided means and tools to translate different information. Describe the principles of operation the built the translation toolbars.

Автоматизований переклад відіграє суттєву роль у всіх сферах розвитку та функціонування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема при роботі в глобальній мережі Інтернет. Комунікативний аспект мережі Інтернет є надвеликим, та основним засобом комунікацій була і залишається природна мова, тому автоматичне й автоматизоване комп'ютерне опрацювання повідомлень, поданих природною мовою, є складовою більшості сучасних мережевих інформаційно-комунікаційних технологій.

Це стосується і таких традиційних лінгвістичних програм, як електронні словники та програми автоматизованого перекладу текстів. Раніше вони поширювались для встановлення на комп'ютерах користувача, а тепер вони доступні для використання у глобальній мережі Інтернет з усіма перевагами нового «сервісного» підходу – регулярне оновлення баз даних і зменшення їх ціни чи навіть безкоштовність. У випадку автоматичних програм-перекладачів у безкоштовній версії вводиться лише обмеження на кількість перекладеного тексту та наявна реклама. Одною з найпоширеніших он-лайн програм-перекладачів є Google Translate – служба безкоштовного он-лайн перекладу Google, за допомогою якої можна миттєво перекладати тексти та веб-сторінки [1].

Взагалі, автоматизований переклад – це широке поняття, що охоплює різні засоби та інструменти. До них можна віднести:

Програмні засоби для перевірки правопису, які використовуються у текстових редакторах або окремих програмах;

Програмні засоби для перевірки розділових знаків, які також можуть використовуватися у текстових редакторах або інших програмах;

Програмні засоби для управління термінологією, за допомогою яких перекладач може управляти своєю власною термінологічною базою в електронній формі. Це може бути створена у текстовому редакторі звичайна таблиця, електронна таблиця, а також база даних, що збудована за допомогою програми FileMaker Pro. Для більш трудомістких (та більш дорогих) рішень існує спеціальне програмне забезпечення, зокрема LogiTerm, MultiTerm, Termex та інше;

Словники на компакт-дискі, одномовні або багатомовні;

Термінологічні бази даних, що зберігаються на компакт-дискі або під'єднуються через мережу Інтернет, наприклад The Open Terminology Forum або TERMIUM;

Програмні засоби для повнотекстового пошуку (або індексатори), за допомогою яких користувач може робити запити у раніше перекладених текстах або різних довідкових документах. У перекладацькому середовищі найбільш відомі такі індексатори як Naturel, ISYS Search Software, і dtSearch;

Програмні засоби конкордансу (особливий тип словника, в якому кожне слово або поняття розташовані в алфавітному порядку з мінімальним контекстом і всіма випадками використання у цьому тексті, список слововживань з відсиланнями до всіх контекстів), за допомогою яких можна знаходити приклади слів або висловів у поширеному контексті в одномовному, двомовному та багатомовному блоках текстів, як бітекст або пам'ять перекладів;

Бітекст (суміщений документ, що складається з версій відповідного тексту поданого мовою оригіналу і цільовою мовою), це наслідок злиття первинного тексту та його перекладу, що може бути пізніше проаналізованим за допомогою програм для повнотекстового пошуку або конкордансу. Збірка бітекстів зветься «бітекстовою базою даних» або «двомовним блоком текстів» і може використовуватися у якості довідника для пошуку потрібних словосполучень;

Програмне забезпечення для управління проектами, за допомогою яких мовознавці можуть структурувати складні перекладацькі проекти, доручати різні завдання різним співробітникам, а потім наглядати за процесом їх виконання;

Системи управління пам'яттю перекладів (частина програми, за допомогою якої опрацьовуються запити на виділення і звільнення оперативної пам'яті або запити на включення заданого поля пам'яті в адресний простір процесора), що складаються з бази даних сегментів тексту первинною мовою та їх перекладів на одну та більше цільових мов;

Програми для майже повністю автоматичних перекладів, але користувач може вносити поправки у сумнівних випадках. Іноді такі переклади називають автоматизованими, здійсненими під управлінням і за участю людини [2].

В курсі «Комп'ютеризований переклад», який читається в НПУ імені М.П. Драгоманова, а саме для студентів Інституту інформатики спеціальності 6.040302 Інформатика* (Інформатика, англійська мова) використовують різні електронні словники та програми автоматизованого перекладу текстів. Це дає змогу студентам вивчати етапи комп'ютеризованого перекладу, засвоювати теоретичні відомості і набувати практичних навичок у галузі комп'ютеризованого перекладу, а також формувати у студентів компетентності та уміння ефективного використання існуючих інформаційних технологій перекладу.

Виконуючи реферативні та анотаційні переклади, здійснюючи переклад різних текстових та веб-орієнтованих навчальних комп'ютерних систем (Joomla!, MOODLE) студенти використовують різні програми-

перекладачі та словники. Використовуючи програми (on-line програми) для перекладу, такі як: Google Translate, PROMT, Pragma, Imtranslator, Весна, Bing Translator, Яндекс Перевод, Lingvo, StarDict, Multitran, QDictionary, Translate with Babylon та інші, студенти ознайомлюються з різними технологіями перекладу, набувають практичних навичок та досвіду, поєднуючи ці технології, а також формують систему компетентностей та умінь ефективного використання існуючих інформаційних технологій перекладу. Бо у кожній із названих технологій є як свої переваги, так і недоліки.

Дуже зручними у використанні є вбудовані панелі перекладу, за допомогою яких студенти читають більше веб-сторінок, незалежно від того, якою мовою вони подані, з яких черпають найновіші відомості. При відвідуванні сторінок, описаних мовою, відмінною від використовуваної в інтерфейсі програми для перегляду веб-сторінок, у верхній частині сторінки автоматично з'являється панель з пропозицією перекласти веб-сторінку. Користувач може вибрати мову і сайт, зміст яких у майбутньому перекладати не потрібно. Також користувач може повністю відключити функцію перекладу в налаштуваннях.

Разом з тим на сьогодні найкращими поки що залишаються переклади спеціально підготовленими фахівцями, які досконало володіють мовами, предметними знаннями у відповідній галузі, а також сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями.

Джерела:

- 1) Перекладач Google. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://translate.google.com.ua/> – Назва з екрану. Дата перегляду: 27.03.2013 р.
- 2) Автоматизований переклад – Вікіпедія [Електронний ресурс]. Режим доступу до бібліотеки: http://uk.wikipedia.org/wiki/Автоматизований_переклад – Назва з екрану. Дата перегляду: 10.11.2012 р.

Дослідження особливостей створення крос-платформних додатків для мобільних пристроїв

Хамула О., Сорока Н.

Українська академія друкарства, khog@yandex.ru

The analysis and research of the modern mobile communication market have been done in this work. The estimation of modern operating environments and software tools for creating applications has been carried out. It has been specified to use PhoneGap with jQuery Mobile for certain purposes and we have researched the pros and cons of this technology. We give some recommendations.

Ринок засобів мобільного зв'язку переживає справжній бум «розумних» пристроїв - смартфонів і комунікаторів. Їх стрімка еволюція поставила під сумнів доцільність подальшого існування КПК, як окремого класу